Ч. 289 (15.090). Львів, четвер 29 грудня 1938. Opłata pocztowa uiszczona gotówką Рік LIX.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ ВРАНЦІ.

Редакція й Адміністрація:
ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 10. II. ПОВ.
Телефон Редакції 246-46
Телефон Адміністрації 229-41
Телефон Друкарні 229-26
Адреса для телегр.: Діло Львів
Конто: П. К. О. Львів 504.060.
" Банку Чеських Леґіон
Прага „Діло".
Рукописів не звертаємо.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:

місячно (з книжкою) .	5.00 зол
чвертьрічно	15.00 „
піврічно	30.00 „
річно	60.00 „

В АМЕРИЦІ 1.50 ДОЛ., У ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ 30 КОР. Ч. У ВСІХ ІН. КРАЯХ 7.50 ЗОЛ. П. ОДИН ПРИМІРНИК 20 СОТ.

ВСІ ТОЧНІ ПЕРЕДПЛАТНИКИ ДІСТАЮТЬ ЩОМІСЯЦЯ БЕЗПЛАТНО КНИЖКУ Б-КИ „ДІЛА" В ОБЄМІ 10—15 АРКУШІВ ДРУКУ.

Уряд Карпатської України не зрезиґнував

зі земель заселених українцями, які належать до Словаччини.

У пресі появились поголоски, немовби у
Пряшеві відбулися спільні наради представни-
ків карпатоукраїнської та словацької влади у
справі розмежування, та що там заключено у-
году, на основі якої українські землі залиши-
лись би при Словаччині з культурною автоно-
мією.

З урядових джерел дементують ці вісти:
уряд Карпатської України не висилав ніяких
представників до Пряшева, навіть його не по-
відомлено про ніякі переговори; тим самим не
могло там дійти до ніякої правосильної умови.
Треба пригадати, що премієр Словаччини о.
д-р Тісо заявив голові уряду Карпатської У-
країни, що справу кордону між Карпатською
Україною та Словаччиною полагодять по бра-
терськи.

Довге стане новою столицею Карпатської України?

КОМУНІКАЦІЯ НА ЛІНІЇ ГАЛЬМІ—ХУСТ—СИГІТ—ЯСІНЯ НАЛАДНАНА.

„Праскі Ліст" помістив довшу статтю п. н.
„Майбутня столиця Карпатської України", в
якій висловлено погляд, що столиця повинна
відповідати національній структурі краю, му-
сить мати українську більшість. Крім того му-
сить вона бути положена при головній кому-
нікаційній артерії та далеко від кордонів.

Таким вимогам найкраще відповідає місто
Довге, яке має 80% українського населення,
побудоване в українському стилю. Воно ле-
жить у серці Верховини, далеко від кордонів,
має добру комунікацію; крізь Довге переходи-
тиме автострада та залізниця.

20. ц. м. закінчилися переговори між пред-
ставниками Румунії, Мадярщини й Чехосло-
ваччини у справі наладнання комунікації між
Гальмі (по румунському боці) — Хустом —
Сиготом та Ясінням. Мадяри погодилися на
вільний переїзд румунських поїздів із Гальмі
через Хуст на Сиґіт. Кожного дня будуть пе-
реїздити на цій лінії два поспішні, чотири осо-
бові та два вантажні поїзди.

Кілько чеських урядовців покине Карпатську Україну.

На Словаччині було 35.000 чеських урядов-
ців, з того числа словаки віддали чеській владі
к. 10.000 урядовців до диспозиції. Всі ті уря-
довці покинуть Словаччину до кінця березня
1939. р.

В Карпатській Україні працює ще сьогод-
ні в державній службі майже 15.000 чехів. Із
тієї кількости мабуть третину, значить к. 5.000
відішлють до Чехії та Моравії. В першу чергу
карпатоукраїнська влада звільнить тих, які
шкодили українському народові, та підтриму-
вали зрадників, русско-мадяронів. Крім того
відійдуть чеські службовці нижчих категорій.
яких місця можуть зовсім добре зайняти укра-
їнці. **Чесних чеських урядовців, які справді
прослужили народові й ніколи не виступали про-
ти українців, залишить карпатоукраїнська вла-
да й надалі на державних посадах.**

Переможний похід еспанських військ на Катальонію.

Червоні втратили електрівню, яка постачає струм для цілої Катальонії.

Національні війська заняли у вівторок Сан-
та Марія де Мая (30 км. на півд.-схід від Трем-
пу), Масану, Альос де Балиґер, та електрівню,
що постачає струм для цілої Катальонії, крім
того чимало важних гірських позицій. Між
Ебром і Сеґре національні війська заняли Са-
леру та окружили Аль Бахес. Тепер ідуть вони
шляхом Леріда-Таррагона. Між Рібарохою та
Фліксом нац. кіннота очистила лівий беріг Еб-
ра. У вівторок по полудні 2.000 червоних по-
пало в полон. Дотепер є разом 7.000 поло-
нених

Червоне командування потверджує невдачі.

Комунікат червоного командування по-
тверджує, що нац. війська, які наступають з
підтримкою летунства, заняли Ґалеру й Аспу
та поважно посунулися вперед на відтинку
Тремпу і між Ебром та Сеґре. Нац. війська
втратили два повзи та кілька літаків.

Італійські війська зосереджуються коло Джібутті?

Як твердить париська преса, італійські вій-
ська з Абісинії зосереджуються на пограниччі
Французької Сомалії та переводять військову
підготову на велику скалю. Преса висловлює
острах, чи Італія не хоче поставити Франції та
Англії перед довершеним фактом у справі Джі-
бутті, ще заки Чемберлен приїде до Риму.

АВАС ЗАПЕРЕЧУЄ.

Авас заперечує поголоски про концентра-
цію італ. військ коло Джібутті та вістку про те,
що прем. Даладіє малиб ескортувати підчас
його подорожі до Тунісу й на Корсику 23 воєн-
ні кораблі; це моглоб викликати концентрацію
італійської фльоти.

Присилайте передплату!

З тижневика щоденник та з тижневика місячник.

Львівський тижневик у московській мові
„Русскій Голос" заповів у своюму останньому
числі, що з початком січня стає щоденником,
про що ми вже ширше кілька днів тому на цьо-
му місці писали. Але в тому самому часі почули
ми й ін. новину пресово-політичного характеру:
оце варшавський польський тижневик „Бюле-
тин Польсько-Український" в останньому свому
числі заповів, що теж з початком січня перехо-
дить на — місячник. І щойно поставлені поруч,
один біля другого, ці два факти набірають
справжнього яскравого обличчя, щойно вду-
мавшись в обидві ці події, які трапляються од-
ночасно, прийдемо до переконання, що маємо в
них капітальну характеристику шляхів, якими
йде розвиток **польської** політичної думки.

„Русскій Голос" це маленький тижневик ти-
пового провінціонального типу, — часопис,
який за 17 літ свого істнування своїми політич-
ними гаслами, ідеями та доктринами йшов що-
раз більше — назад. З кожним днем, місяцем і
роком дійсність била той тижневик, доказуючи
щораз більше проречисто його фальшивий під-
хід, його нерозуміння часів та течій, його ана-
хронізм, його зайву екзистенцію. Останні події
у широкому світі були просто катастрофою для
того тижневика, як речника певної по-
літичної концепції. В обличчі подій із „дій-
сної дійсности", а не світа уяви та бажань, той
часопис зазнав просто банкроцтва: показалося,
що події ідуть акуратно по діяметрально супе-
речній лінії, ніж та, яку репрезентує „Русскій Го-
лос". Від початку історії політичної преси так
діється, що в таких обставинах або часопис з
більшою чи меншою зручністю зміняє своє по-
літичне „кредо", піддає ревізії свої дотеперішні
позиції і намагається узгіднити свій крок з кро-
ком життя, або — перестає виходити, вмирає
природною смертю на старечу неміч, яка йому
надовго перед смертю притупила змисли й ві-
дібрала хист бачити й чути, що довкола діеть-
ся. Тому перетворення „Русского Голоса" з тиж-
невика на щоденник — це мабуть перший випа-
док в історії світової преси, це подія без пре-
цеденсу. Правда, казав Честертон, що „найбіль-
шим чудом у чуді є те, що воно іноколи трапля-
ється", але мабуть не найдеться людина у світі,
яка ту „чудесну" метаморфозу „Русского Го-
лоса" зарахувалаб до ряду чудес: цеж булоб
найбільшою образою цього слова. Коли у чуді
маємо елемент надприродности, то нема нічого
надприродного в явищі, що полягає на люд-
ській глупоті і злобі: бо обидві ці риси люд-
ської вдачі мають те прикмете, що вони без-
межні і невичерпані.

Щодо „Бюлетину Польсько-Українського"
то можна мати ріжні погляди на нього, як ці-
лість та окремі його публіцистичні виступи.
Істнують навіть українці, які вважають його
чинником диверсії на українському ґрунті, який

мав чи має на ціли демобілізувати українського духа. Але навіть, колиб ставати на такому максималістично-негативному становищі супроти того часопису, то й толі не можна заперечити, що це часопис, який від своєї появи тому 7 літ по нинішній день українські справи розглядає у площині проблематики Сходу Европи, роблючи валежним вигляд цієї частини Европи від підходу до українських національних ідеалів та українських актуальних політичних вимог. Вказуючи на життеву практику, ми не погоджувалися з тим, немов такий часопис, що його видають та редагують поляки у першу чергу для поляків — може взагалі демобілізувати українців. А проте й ми неоднократно різко протиставились деяким його статтям (пригадаймо справу травневої резолюції УНДО, справу Карпатської України), зокрема закидаючи нераз „Бюлетинові", що він замало присвячує місця і ваги справі конструктивної і позитивної розвязки вимог українців у Польщі. Очевидно, що одночасно треба признати факт, що у тому часописі друкувались програмові статті пок. Леона Васілевського, Ст. Лося і цілого рду інших поляків, які мотивували потребу того, що редактор того часопису сформулював, як „культурно-господарське задовілля" („досит) українців у Польщі, дарма, що й таке ставлення справи, яке відсунуло на бік політичні амбіції українців у Польщі — викликало в нас відразу поважне застереження. Однак найважніша суть того часопису у чому іншому: хід подій і на широкому світі і на польськ-українському і навіть на самому українському відтинку виказав, що головні тези того часопису були правильні, що правильний був поважний підхід взагалі до національної тематики, що здійснюється те, про що український учений О. Бочковський з найприхильнішою заміткою Редакції „БПУ" писав на його сторінках, що „світ змагає до націократії". Симпатії чи антипатії до польських політичних напрямків і окремих пресових органів тут абсолютно ніпричім. Незаперечним фактом є те, що „Політика" і „Бюлетин П.-У." були чи не єдиними польськими часописами, які у великій мірі передбачили той розвиток міжнародніх подій, що його завершив Мінхен — з розподілом Чехословаччини та перемогою етнічного принципу. Фактом є, що саме у тих польських часописах ішла безупинна кампанія за помирення та узгіднення історичного та етнічного принципу, як бази, на якій спірається польська держава, та що у тих часописах ішла й іде безупинна боротьба з ендецькими тезами, які націоналізм подають у формі екстермінаційного шовінізму, що не признає істнування поруч себе інших творчих націоналізмів

І тому швидко після всієї метушні довкола Чехословаччини розійшлась була у польських журналістичних колах поголоска, що згадані обидва часописи у злуці зі ще деякими періодиками, перетворюються в один спільний великий польський щоденник у Варшаві, який (ясна річ!) не вважав би так, як „БПУ", української тематики за свою головну ціль, але формував би нову польську політичну думку, з іншим розумінням поняття націоналізму та з відкликом політики до ґеографії і статистики. Чули ми тоді, що у Варшаві признають політичну передбачливість тих часописів і тому — у льогічному висновку їх моральної перемоги — вони перетворюються у щоденник. Такого щоденника ми не побачили, „зате" один із тих тижневиків, який 7 літ тому свою каріеру розпочинав місячником, тепер знову вертається до форми місячника. Не такого дрібного, як тоді, може з однаковими видавничими коштами, що й тижневик, а проте до місячника, якого засяг мусить бути, очевидно, далеко вужчий. З редакційного погляду така реорганізація видавництва може й правильна: адже вже довгий час той тижневик не порушував всіх тих справ, які були саме в польсько-українських відносинах найбільш актуальні, обмежуючись щонайбільше до передруку деяких статтей „петітом" в огляді преси і тим маркуючи і своє становище (нпр. читали ми там передрук голосної статті езуїта о. Косібовича, який виступив проти відомих церковних подій на Волині і Холмщині, але власної статті у „БПУ" не було про це ніякої!). У політичному тижневику, який повинен мати систематичну хроніку подій і їх насвітлення — така поведінка, що грозила виродитись у систему, була цілком неможлива, — у місячнику обовязують вже інші методи редакційної праці, бо це вже чисто академічна трибуна для обмірковування теоретичних питань. Коли Редакція „БПУ", арґументуючи свій перехід на місячник заявляє, що вона мусить відмовитись від переконування мас, які вносять тільки анархію там, куди доходить їхній голос і голос їх експозитур, — то це страшний акт обвинувачення проти рівня польської думки у масах, проти політичного вишколу польських мас.

Нас не цікавить, з якої кишені на яке видавництво йдуть гроші, чи те видавництво самовистарчальне, чи кимнебудь субвенціоноване. Нас цікавить напрямок часопису, його ідеольоґічне обличчя, його політична програма та його вплив на практику життя. З того погляду нам зовсім байдуже, хто дає гроші на те, що „Русскій Голос" перетворюється з тижневика на щоденник (а скільки на це треба грошей, то ми, люди преси, знаємо знаменито!), і хто відмовився дати гроші на розбудову „БПУ" у щоденник. Єдино для нас важне і суттєве те, що на переломі 1938. і 1939. року може бути таке, що хтось вважає за можливе, доцільне і потрібне видавати у Львові, де нема москалів, щоденник у московській мові, який в історичній хвилині здвигу національної ідеї заперечував би істнування цілих націй, — але не було таких людей ані осередків, які вможливилиб повстання у Варшаві польського щоденника, що старався би виховувати саме ті суспільні маси, які нині, виховані на специфічній щоденній пресі, є в політичному житті держави тільки чинником анархії.

ік.

—o—

Різдвяна ненависть до Італії.

(Від власного кореспондента.)

Париж, 24. XII. 1938.

Якщо це правда, що у Свят-вечір усі серця бють у світі в однозвучнім ритмі любови та милосердя, то навпаки тут, у Парижі, політичні думки всіх французів будуть повні ненависти до Італії. Пишемо всіх французів, бо від монархістів, колишніх італіянофілів до італьофобських тутешніх лівих — нема одного вийнятку в панує повна однозгідність у відповіді на виповідження Римом договору Ляваль—Мусоліні.

В тій повені подій, що йдуть наче ґураґан та раз-у-раз ударяють у наші думки, ми вже дещо призабули, що таке цей італьо-французький договір з 1935 р., що його не признає вже нині Мусоліні. Отже глянемо на мапу Европи з того часу: в середині середущої Европи мала, але зі своєю тисячлітньою окремою державною традицією, німецька Австрія. Ця Австрія є під фактичним протекторатом Італії. На німецьке гасло: „Одна держава, один нарід, один вожд", що втискалося в кожну німецьку хату в новітній Австрії, Італія відповідала тоді мобілізацією своїх військових частин над Бренером. Договір Ляваль—Мусоліні зазначував, що „на випадок, якби Австрія була загрожена у своїй інтегральности чи незалежности, оба уряди порозуміються між собою і з Австрією щодо відповідних заходів — і це порозуміння буде поширене і на інші уряди, щоб дістати їхню поміч".

Скажіть мені, шановний читачу, чи-ж не є це веселі рядки, коли зважимо, що їх виготовляли найкращі дипльомати в Палати Чіґі та з палати при Ке д'Орсе, а коли їх читаємо не цілих три роки пізніше?

Договір Мусоліні - Ляваль ліквідував теж раз на завжди (офіціяльний текст є найкращим свідком!) французько-італійські спори в Африці: нове означення кордонів між Італійською Лібією і західною французькою Африкою та Зворотниковою Французькою Африкою; між Еретрією і Французькою Сомалією. Крім цього Франція признала була тоді суверенність Італії над островом Думеіраг; італійці в Тунісі дістали свій дефінітивний статут.

Тодішні офіційні комунікати Італії та Франції проголошували на ввесь світ: мир в Африці, мир в Европі, Італія і Франція йдуть рука в руку в усіх політичних проблемах! !

Пізніше між Францією і Італією перейшла тінь абісинського неґуса. Неґус завалив Австрію, неґус завалив у дальшому ході подій давню Чехословаччину, неґус поріжнив Італію з Францією та Великою Британією, неґус заприязнив Італію з Німеччиною, неґус поміг німецькому канцлерові будувати без пролиття крови велику соборну Німеччину. Неґус ще і нині діє. Що за жахливий, а може і добрий фантом західної Европи! Кажуть, що як щось важного має статися якомусь членові родини Габсбурґів, то зявляється йому вночі якась таємна біла дама. Західно-европейським міністрам зявляється мабуть у ночі сухий, з чорною борідкою, в чорній мантилі та дивним і немодним капелюсі здетронізований „цар царів"!

Пересічний французький громадянин думає собі тепер так: Гітлер узяв Австрію, Гітлер узяв Судети — його союзник Мусоліні тим самим фактом програв так само, як і західно-европейські демократії в цілій середущій та східній Европі. Мусоліні схоче тепер і для себе мати якусь користь. Звідсіля його атака на Францію, щоб покрити собі за втрату впливів в Европі якоюсь пайкою в Африці. Рада французьких міністрів зібралася сьогодні, щоб дати відповідь Італії. Даладіє і Бонне одноголосно заявили: „Ні одного клаптика французької землі". Вся французька прилюдна опінія одобрює це становище уряду. „Над кордонами не дискутують, кордони треба боронити" — передають французькі газети власні слова Мусоліні — йому у відповідь.

Підчас цієї французько-італійської метушні, Німеччина покищо мовчить. В якій мірі підтримає німецький канцлер спробу нової італійської експанзії в Африці? Є два дуже важливі чинники, які ділають у двох протилежних напрямах у Берліні: один бажав би повести німецький гін на схід, другий німецьку експанзію у заморські області. Який шлях вибрала вже Німеччина?

Але чи не хочемо залишити читача під вражінням, що ввесь Париж думає нині тільки про Італію та про клопоти на Середземному Морі. Париж готовиться, як щороку, на забаву. Бо Свят-Вечір у Франції, по півночі, по нічних молебнях у костелах, переміняється у безконечний хоровід балів, музик та театральних вистав. Сьогодні молоді парижанки взяли моду з українських сіл, бо маємо тут 17 ступнів морозу, отже тутешні пані замість капелюхів позавязували собі головки ріжнобарвними хустинками — такі, як носять наші молодиці та дівчата на наших селах. Усі личка усміхнені, а задиркуваті носики червоні від морозу, а цей приємний вид наказує і Вашому дописувачеві забути у цю хвилину про заплутану проблему Середземного Моря, з якою мав нагоду Вас помучити у своїй статті.

Юрій Студинський

З природи і життя.

Холод і людина.

З прихолом зими у нашім кліматі появляється новий чинник, що має сильний вплив на організм людини — холод. На організм людини він діє переважно шкідливо, ослаблюючи його відпорність

Бактерії чи холод.

Розвиток науки про невидні для голого ока хороботворчі заразні-бактерії, маленькі створіння, що їх розміри міряться тисячними міліметра і які стоять на межі рослинного і тваринного світа, — усунув на дальший плян безсумнівний вплив холоду на організм людини, що його колись вважали причиною цілої низки недуг людського організму. Чимало недомагань людини вважали наслідком „простуди" чи „ревматизму". Коли-ж відкрито бактерії, тоді тільки їх почали вважати єдиними ворогами людини і спричинниками всіх недуг.

Сьогоднішня медицина звернула знов увагу на шкідливий вплив холоду себто низької температури повітря на живий організм. На основі сучасного знання вплив холоду ослаблює оборонні сили організму так, що бактерії, що досі вегетували нешкідливо нпр. в ямі носовій чи горлі, нагло проникають вглиб до тканок тіла і зачинають свою шкідливу роботу.

Два дослідники Шмідт і Каріес термометрами міряли теплоту ріжних місць слизової болони устної ями і ствердили, що при прониканні холодного повітря температура піднебіння значно обнижується і вертається до норми щойно по якімсь часі, а в осіб, що легко простуджуються найпізніше. Подібно буває і при охолоді інших частин тіла.

Найважнішим проявом простуди є скорч і звуження кровоносних судин навіть у далеких від прохолодженої частини тіла, нпр. звуження кровоносних судин горла при прохолоді ніг. Через такий скорч кровоносних судин і недоплив крови до клітин того місця бактерії легко можуть вдертися углиб такої тканки і розвивати в ній своє шкідливе діяння, що проявляється звичайно запаленням.

Холод, мязи і нерви.

Шкідливий вплив холоду відбивається крім віддихових шляхів (ніс, горло, бронхи, легені) головно на руках і ногах, як на тих частинах тіла, до яких доплив крови слабший, бо вони далеко від серця. Часто у деяких людей під впливом холоду пальці рук чи ніг біліють цілком, від сильного звуження кровоносних бючок (артерій) і загальмування через те допливу крови.

Іншим проявом спеціяльної вражливости на холод є нпр. болючі скорчі лидок в холодній воді чи в неогрітому ліжку. Подібно приходить до скорчів шийних мязів чи т.зв. пострілу в крижах. В осіб спеціяльно вражливих на холод, коли обличча виставлене довший час на холод, це може довести до пораження лицевого нерву. На тій самій дорозі буває часто пораження нервів рук у шоферів при довшій їзді отвертим автом.

Таксамо від простуди може бути запалення суглобів і нервів, зокрема головного нерву ноги, т. зв. ісхіяс, яка то недуга дає прикрі нерво-болі здовж ноги та спиняє хід.

Людина вдень і вночі.

На раптовну прохолоду тіла чи його частини людина реаґує моментальним витворенням більшої кількости тепла. Коли-ж організм невсилі витворити тільки тепла, щоб огріти остуджений організм, тоді починається простуда. Схильність до простуди більша вночі ніж удень, бо вночі побудливість організму, що є у сні, менша і тому організм людини не реаґує на прохолоду таким швидким витворенням тепла як удень на яві.

З цього видно, що наука прослідивши докладно т. зв. простуду тіла дійшла до висновку, що прохолода тіла спонює повстанню ріжних недуг, зокрема т. зв. ревматичних, тому звертає увагу на потребу охорони перед холодом відповідним одягом та збільшенням відживи, що є головним джерелом теплянної енергії для оборони людського організму, якого життя проходить у температурі 37 ст. Ц. перед багато нижчою температурою зимового повітря.

Лікар Б. Г-й.

Будуччина народів Европи.

Хто пануватиме в будучині над Европою? Це питання є змістом спеціяльної студії німецького професора Бургдерфера п. н. „Вимирання білих народів". У своїй праці згаданий учений опирається на статистичних даних останніх часів і на основі тих дослідів він каже, що осередок ваги Европи під біольогічним оглядом переноситься на Схід Европи.

Населення Европи.

Сьогодні Европу заселює коло пів міліярда людей. За трицять років число це збільшиться до 600 міліонів. Одначе приріст людей поодиноких племінних груп Европи не буде такий сам, як це виходить із статистичних даних з останніх років. Ось нпр. у 1810 р. група ґерманських народів (німці, англійці, шведи, норвежці, данці, голяндці) обіймала 50 міл. людей, — романська (французи, еспанці, портуґальці, італійці, румуни) 63 міл., а славянська (москалі, українці, поляки, білоруси, чехи, словаки болгари та південні славяни) 65 міл. Як з цього видно загальне число білого населення Европи було більш-менш рівномірно розділене поміж поодинокі три найголовніші племінні групи Европи.

Від того часу та пропорція значно змінилася. У 1930 р. до германської племінної групи належало 149 міл. людей, романської 121 міл., а до славянської 226 міл. Таким чином славяни становлять майже половину (45,6 прц.) населення Европи, а германи менше одної третини (30 прц.)

Автор згаданої студії каже, що в будуччині це відношення і далі змінятиметься у некористь народів західної та середущої Европи. У 1960 р. германська племінна група матиме в Европі 160 міл. (27 прц.) людей, романська 133 міл., а славянська 303 міл. (51 прц.).

„Біольоґічна сплячка".

Проф. Бурґендорфер приходить до переконання, що західня та середуща Европа недужають на „біольоґічну склерозу" чи „расову сплячку". Славянські народи навпаки переживають тепер час біольоґічного розквіту та швидкого розмножування. Чи прийде з цього до ґеґемонії славян в Европі? Професор ґадає, що ні; він потішається, що політична і культурна ґеґемонія залежить не від кількости, але від якости. Як і личить горлому німцеві! (а не личить вченому) автор кінчає свою книжку похвальним гимном у честь „найліпшої германської раси", що займає в Европі, хоча її відсоток постійно малає.

Батьки і діти під Прапор „Просвіти"!

Вартість столиць світа.

Англієць Л. Форест зацікавився питанням, кілько коштує чи вартує кожна із великих столиць світа. Цікаві дані про те він оголосив в обширній книжці. І так показалося, що найдорожчим містом світа є **Ню Йорк**, який варта 30 міліярдів долярів. Самі тільки хмародери з внутрішнім майном вартують 1,5 міліярда долярів. **Льондон** — вартний 26 міліярдів дол. На його вартість складаються на основі оцінки скарбового уряду такі позиції: земля — 5,5 міліярда дол., меблі приватних домів — 2 міліярди дол., музеї 1,5 м. д., бібліотеки, лябораторії і наукові заведення 1,5 м. д., підземна залізниця, автобуси, трамваї 2,5 м. д., залізничі двірці, пристані, електрівні, ґазівні, і водопроводи 1,5 м. д., телеграфічні, телефонічні та радієві уладження і летунські майдани 1 м. д., фабрики і варштати 3,5 м. д., канали, мости і тунелі 1 м. д., товари 40 тис. склепів і складів 3 м. д. **Париж** є значно дешевший від Льондону. Він варт „тільки" 11 міліярдів долярів. З того сам Лювр зі своїми скарбами мистецтва варта 3 міліярди дол. **Берлін** вартує на основі обчислень автора 10 міліярдів дол., Відень 6,5 м. д., Рим 3,5 м. д.

Загальна вартість тих шести найдорожчих столиць світу рівна 87 міліярдів долярів.

У звязку з тими казковими та астрономічними цифрами, що вказують на вартість скарбів нагромаджених у тих найбільших центрах культури та цивілізації людини на землі, насувається мелянхолійна гадка про те, що з другої сторони вистане одногодинної бомбової атаки воєнних ворожих літаків, щоб кожний з тих центрів культури, цивілізації та його безмірні багатства знищити у порох.

—o—

Всячина зі світа.

КАРЛИКИ.

Як це досі устійнили — на світі живе тепер коло 1 тисячі карликів. У самих тільки Злучених Державах живе 350 тих маленьких людей. Карлики звичайно родяться як зовсім нормальні новородки і ростуть правильно до пятого року життя, і щойно потім перестають рости у височінь, затримавшись на рості пятилітньої дитини. Зате діти з подружжя карликів-родичів бувають звичайного росту; одначе такі подружжя звичайно бувають бездітні.

СВІТЛО В АТМОСФЕРУ.

Французькі та чеські вчені поставили собі за ціль прослідити нашу атмосферу до висоти 60 км. вгору. У тій цілі хочуть освітлити такий простір ґіґантичним рефлектором і навіть уже його приготовляють. Сила світла будованого рефлектора буде рівна 300.000 свічок. Перші досліди перепроваджуватимуть в Піренейських горах.

ЖІНКА ЗМІНЯЄТЬСЯ.

Один англійський лікар переводив пять років докладні поміри росту жінок. У висліді він ствердив, що нинішні жінки мають тенденцію до щораз-то нижчого росту.

У 1933 р. високість міс Европи була на 5 ц більша, ніж у 1938 р. Пересічний тип жінки зменшався на основі дослідів цього лікаря кожного року на 1 цм. Інші зміни в будові тіла жінки обіймають збільшення обему жіночого тіла у тім часі обвід грудей та бедер у жінок зріс на 3 цм., що є доказом, що розвиток форм жіночого тіла йде у напрямі збільшення жіночости. Рівночасно збільшилися жіночі стопи через що прийшло до збільшення розмірів жіночих черевиків пересічно на пів числа.

АВТА І ЛЮДИ.

Найбільше число авт у відношенні до числа населення є у Злучених Державах (1 авто на 5 мешканців), найменше в Китаю (1 а. на 21.000 мешканців).

ЖИТТЯ ЛЬВА.

Лев у неволі доживає 25 років, а слон до 100. На свободі оба ті звірі живуть значно довше.

Паназійський імперіялізм у поході.

Перед кількома днями появились були на сторінках світової преси повідомлення про заяву японського премієра князя Конойе у справі наладнання майбутніх взаємин між Японією та Китаєм. Загально підкреслювано як найважніше й до деякої міри сензаційне те місце з заяви японського премієра, яке можна було інтерпретувати в користь центрального китайського уряду маршала Чанкайшека. Мовляв: Японія погодиласьб повернути загарбану територію Китаю урядові Чанкайшека, але під умовою, що дальші японсько-китайські взаємини будуть основуватись на протикомінтернівському пакті, який мав би бути в найближчому часі підписаний між японським урядом та „дійсними китайськими патріотами“. Іншими словами — Японія готова зрезигнувати зі своїх завоювань у Китаї, якщо уряд Чанкайшека зірве пакт дружби з московським большевицьким урядом.

Коли це правда, що оця програмова заява премієра Конойе, то бачимо, що вона є в дійсности глибоко й на далеку мету передуманою імперіяльною програмою Японії, здійснення якої малоб: **1) угрунтувати співпрацю державного бльоку Японія-Китай-Манджуко; 2) цілковито елімінувати не-азіятів від якогобудь впливу та посідання на азійському континенті;** виконавцем і чаглядачем того майбутнього азійського правопорядку мав би бути саме згаданий японсько-китайсько-манджурський державний бльок.

Щоб досягти мети, японський премієр домагається від Китаю, щоб негайно навязав дипльоматичні взаємини з Манджуко й приступив до антикомінтернівського пакту. Далі домагається Японія, щоби Внутрішня Монґолія зорґанізувалась як антикомуністична баріера і як прикордонна заслона для російських впливів. Японський уряд ставляє крім того вимогу до Китаю, щоб він і від себе робив зусилля та заходи звільнити китайську землю від інтернаціональних концесій. А найважніше: **на думку премієра Конойе китайській армії припалаб почесна роля при допомозі японської техніки і стратеґії створити здовж усього большевицького кордону непереможний вал.**

Коли це правда, що оця програмова заява японського премієра є відгомоном якихсь потайних розмов між японцями й китайцями та що метою її є між іншим заохотити китайців до дальших переговорів, які моглиб довести навіть до звільнення китайської території від японської окупації, то буде зрозуміле занепокоєння сучасним станом китайської справи не тільки в Москві, але також у Льондоні та у Вашинґтоні. „Азія для азіятів!“ — оце гасло може таки поєднає вкінці Китай з Японією, але наслідки цього єднання булиб такі далекосяглі для укладу політичних та економічних відносин в цілому світі, перш усього для московського стану посідання в Азії, що їх годі навіть уповні передбачити. Бльок азійських держав як протиставлення Европі та Америці — тема фантастичних романів може показатись цілком реальною політичною величиною. Тому з такою увагою весь політичний світ приняв до відома заяву премієра князя Конойе, речника уряду, що плекає всеазійський імперіялістичний патріотизм.

—o—

Чи Німеччина допоможе Італії у конфлікті з Францією?

У французько-італійському конфлікті зарисовується щораз виразніше питання: чи Німеччина підтримає Італію в її найдальших рішеннях, що ведуть до війни?

Італія виповіла Франції зовсім формально порозуміння, підписане 7. січня 1935. р., переславши французькому послові в Римі Франсуа-Понсе заяву, що згадане порозуміння вона вважає за недійсне. Які мотиви подає італійська преса до того становища свого уряду? Вона перелічує обвинувачення проти Франції, яка бущім-то не дотримала принятих на себе зобовязань. Передовсім вона винувата в тому, що не підтримувала Італію в абісинській справі і навіть ужила проти Італії санкцій. Італійці дивуються, як Франція могла думати, що зміна кордонів і відступлені території з січня 1935. р. зможуть Італію задовольнити.

Часопис „Телеґрафо“, що стоїть близько до графа Чяно пише: „Франція думала заспокоїти навік Італію відступаючи їй кілька квадратових кільометрів пустині. Вона забула, що згідно з договором із 7. січня вона повинна була підтримати Італію в Абісинії. В дійсности італійці ввійшли до Аддіс-Абеби всупереч Франції. Порозуміння з 1935. р. упало виключно з вини Парижа.

Римський кореспондент „Тан“-у пише: „Важко висловитись про теперішній політичний момент. Подорож графа Чяна це доказ нового зусилля Італії в Середущій Европі та на Балкані. До цього треба додати роботу ведену на Середземному Морі і в Африці. Іде на двох фронтах дипльоматична діяльність великого розмаху. Фашистівський уряд хоче закріпити свої позиції на Мадярщині та в Югославії і положити основи до конкретного порозуміння між цими країнами. Ґазети так і кажуть: „добитися згоди між Будапештом і Білгородом це значить зміцнити Тріест і панування на Адрійському Морі.“

„Спеціяльне зацікавлення розбуджує в Римі питання: чи Німеччина готова підтримати італійські домагання в Африці і на Середземному Морі? Назагал тут признають, що вісь — міцна і функціонує прегарно. У Римі висловлюють надію, що коли через італійські домагання вибухне війна, то Німеччина тимчасово відмовиться від експансії на схід і виступить у війні на боці Італії. Вона буде вважати, що це справа її чести. Її власні кольоніяльні домагання зіллються з претенсіями Італії. Одначе Німеччина начеб-то вважає такий конфлікт за несвоєчасний. Вона природно більше журиться українськими справами, ніж кольоніяльними. У Берліні гадають, що діяльність Риму занадто поквапна. З Німеччини приходять ради, щоб проявляти поміркованість.“

Домагання Італії щодо Тунісу остаточно полагоджені чотири роки тому, розбурхують справу ще з 1896. р., коли Франція закріпила там свої впливи. Над Тунісом вона виконує протекторат більш як сто років; тепер ті тамошні її громадяни, що є або французами або вибрали французьке громадянство перевищають величезною більшістю елемент, який признається до італійців. Правда, що італійці, які колись там перевищали численністю інших европейців, зберегли у принципі чимало позатериторіяльних привілеїв.

—o—

Новини з Карпатської України.

Карпатська Україна не потребує словацьких урядовців. Словацька влада відіслала всіх українців, що працювали в державних урядах Словаччини на Карпатську Україну. Уряд Карпатської України прийняв тих урядовців дуже радо, бо Карпатська Україна потребує своїх людей і має для них працю. Та поведінка словаків вказує на їх не дуже братню поведінку з українцями. Тому, що в державній службі Карпатської України працює чимало словаків, то їх звільнять із праці та віддадуть ті місця українцям. Усіх словацьких урядовців передадуть імовірно карпатоукраїнські уряди до диспозиції братиславської влади. Це рішення не буде звернене проти словацького народу, лиш воно мусить дбати про те, щоб у першу чергу свої мали працю.

„Українське Фільмове Мистецтво“. Під такою назвою повстало в Хусті перед двома тижнями товариство, яке відразу приступило до праці й почало накручувати краєзнавчі й документальні фільми з Верховини.

Другий відчит „Говерлі“. В Хусті відбувся 13. ц. м. другий із черги відчит М. Карбовича п. н. „На шляху визволення нації“.

З діяльности „Нової Сцени“. До Хусту приїхав знавець театрального мистецтва та автор популярних пес („Отаман Пісня“ і „Панний Рейд“) Микола Чирський. „Нова Сцена“ перейде на новітній український репертуар та виставить „Отамана Пісню“ й „Мину Мазайла“.

—o—

Великий розмах праці Т. Ш. Л.

Згідно з інформаціями головної управи Т. Ш. Л. висліди праці Т. Ш. Л. такі: 513 кол, 2.073 читальні, 610 постійних бібліотек, 3.096 мандрівних бібліотек, 681.325 книжок, 1.384 світлиці, з того 498 зрадіофонізованих, 782 „людові доми“ (250 нових „людових домів“ будують), 61 вселюдних шкіл, 44 захоронок, 14 бурс, 174 загальноосвітні курси, 1.300 літніх „півкольоній“ для 45.000 дітей, 3 часописи та один сільський університет в Оглядові. („Всхуд“).

—o—

Перед крізою британського уряду.

Щораз то виразніше зарисовується конфлікт у британському уряді — у найближчому часі треба сподіватися реконструкції кабінету. Значіння цієї події буде велике: цеж тепер дозріває становище Льондону до ситуації, що витворилася серед теперішніх міжнародніх ускладнень. Анґльо-німецьке напруження та сильне загострення відносин між Італією та Францією сильно захитали політикою Чемберлена. Факт, що Італія виповіла договір з Францією з 1935. р., поставив під питайний знак доцільність поїздки Чемберлена до Риму. Щораз частіше чути голоси, що буде це межа політики уступок, яка не дала позитивних вислідів. Коли ще додати, що в національній офензиві бере участь італійський корпус, що тим самим анґльо-італійське порозуміння в еспанській справі не дало ніякого висліду, годі дивуватися, що британська опінія скептично ставиться до британської візити в Римі.

Вислідом цих настроїв є розлам у британському уряді. Опозиція молодих консерватистів під проводом державного підсекретаря Гадсона домагається в першу чергу димісії міністра війни Гора; крім нього атакують міністра координації оборони Інскіпа та лорда президента королівської ради Рансімена. Вони домагаються, щоб утворити міністерство засоблення армії, ввести обовязкову військову службу та скріпити збройні сили. Появилися поголоски, що до уряду вернеться Іден — значилоб це, що закинено спроби довести до порозуміння переговорами, що прийде ще дальше скріплення зброєнь, яке може довести до світового конфлікту.

Зрештою, колиб навіть було неможливо довести тепер до міжнародного відпруження, годі припускати, що Чемберлен зрезиґнував з оборони миру. Свідомість знищення, яке спричинилаб війна, є найсильнішою осторогою перед нерозважним конфліктом. (АТЕ).

З природи і життя.

Холод і людина.

З приходом зими у нашім кліматі появляється новий чинник, що має сильний вплив на орґанізм людини — холод. На орґанізм людини він діє переважно шкідливо, ослаблюючи його відпорність

Бактерії чи холод.

Розвиток науки про невидні для голого ока хороботворчі заразні-бактерії, маленькі створіння, що їх розміри міряться тисячними міліметра і які стоять на межі рослинного і тваринного світа, — усунув на дальший плян безсумнівний вплив холоду на орґанізм людини, що його колись вважали причиною цілої низки недуґ людського орґанізму. Чимало недомагань людини вважали наслідком „простуди" чи „ревматизму". Коли-ж відкрито бактерії, тоді тільки їх почали вважати єдиними ворогами людини і спричинниками всіх недуг.

Сьогоднішня медицина звернула знов увагу на шкідливий вплив холоду себто низької температури повітря на живий орґанізм. На основі сучасного знання вплив холоду ослаблює оборонні сили орґанізму так, що бактерії, що досі веґетували нешкідливо нпр. в ямі носовій чи горлі, нагло проникають вглиб до тканок тіла і зачинають свою шкідливу роботу.

Два дослідники Шмідт і Каріес термометрами міряли теплоту ріжних місць слизової болони устної ями і ствердили, що при прониканні холодного повітря температура піднебіння значно обнижується і вертається до норми щойно по якімсь часі, а в осіб, що легко простуджуються найпізніше. Подібно буває і при охолоді інших частин тіла.

Найважнішим проявом простуди є скорч і звуження кровоносних судин навіть у далеких від прохолодженої частини тіла, нпр. звуження кровоносних судин горла при прохолоді ніг. Через такий скорч кровоносних судин і недоплив крови до клітин того місця бактерії легко можуть вдертися углиб такої тканки і розвивати в ній своє шкідливе діяння, що проявляється звичайно запаленням.

Холод, мязи і нерви.

Шкідливий вплив холоду відбивається крім віддихових шляхів (ніс, горло, бронхи, легені) головно на руках і ногах, як на тих частинах тіла, до яких доплив крови слабший, бо вони далеко від серця. Часто у деяких людей під впливом холоду пальці рук чи ніг біліють цілком, від сильного звуження кровоносних бючок (артерій) і загальмування через те допливу крови.

Іншим проявом спеціяльної вражливости на холод є нпр. болючі скорчі лидок в холодній воді чи в неогрітому ліжку. Подібно приходить до скорчів шийних мязів чи т.зв. пострілу в крижах. В осіб спеціяльно вражливих на холод, коли обличча виставлене довший час на холод, це може довести до пораження лицевого нерву. На тій самій дорозі буває часто пораження нервів рук у шоферів при довшій їзді отвертим автом.

Таксамо від простуди може бути запалення суглобів і нервів, зокрема головного нерву ноги, т. зв. ісхіяс, яка то недуга дає прикрі нервоболі здовж ноги та спиняє хід.

Людина вдень і вночі.

На раптовну прохолоду тіла чи його частини людина реаґує моментальним витворенням більшої кількости тепла. Коли-ж орґанізм невсилі витворити тільки тепла, щоб огріти остуджений орґанізм, тоді починається простуда. Схильність до простуди більша вночі ніж удень, бо вночі побудливість орґанізму, що є у сні, менша і тому орґанізм людини не реаґує на прохолоду таким швидким витворенням тепла як удень на яві.

З цього видно, що наука прослідивши докладно т. зв. простуду тіла дійшла до висновку, що прохолода тіла сприяє повстанню ріжних недуг, зокрема т. зв. ревматичних, тому звертає увагу на потребу охорони перед холодом відповідним одягом та збільшенням відживи, що є головним джерелом тепляної енерґії для оборони людського орґанізму, якого життя проходить у температурі 37 ст. Ц. перед багато нижчою температурою зимового повітря.

Лікар Б. Г-й.

Будуччина народів Европи.

Хто пануватиме в будучині над Европою? Це питання є змістом спеціяльної студії німецького професора Бурґдерфера п. н. „Вимирання білих народів". У своїй праці зґаданий учений опирається на статистичних даних останніх часів і на основі тих дослідів він каже, що осередок ваги Европи під біольоґічним оглядом переноситься на Схід Европи.

Населення Европи.

Сьогодні Европу заселює коло пів міліярда людей. За трицять років число це збільшиться до 600 мілйонів. Одначе приріст людей поодиноких племінних ґруп Европи не буде такий сам, як це виходить із статистичних даних з останніх років. Ось нпр. у 1810 р. ґрупа ґерманських народів (німці, англійці, шведи, норвежці, данці, голяндці) обіймала 50 міл. людей, — романська (французи, еспанці, портуґальці, італійці, румуни) 63 міл., а славянська (москалі, українці, поляки, білоруси, чехи, словаки болгари та південні славяни) 65 міл. Як з цього видно загальне число білого населення Европи було більшменш рівномірно розділене поміж поодинокі три найголовніші племінні ґрупи Европи.

Від того часу та пропорція значно змінилася. У 1930 р. до ґерманської племінної ґрупи належало 149 міл. людей, романської 121 міл., а до славянської 226 міл. Таким чином славяни становлять майже половину (45,6 прц.) населення Европи, а ґермани менше одної третини (30 прц.)

Автор зґаданої студії каже, що в будуччині це відношення і далі змінятиметься у некористь народів західної та середущої Европи. У 1960 р. ґерманська племінна ґрупа матиме в Европі 160 міл. (27 прц.) людей, романська 133 міл., а славянська 303 міл. (51 прц.).

„Біольоґічна сплячка".

Проф. Бурґендорфер приходить до переконання, що західня та середуща Европа нездужання на „біольоґічну склерозу" чи „расову сплячку". Славянські народи навпаки переживають тепер час біольоґічного розквіту та шалкого розмножування. Чи прийде з цього до ґеґемонії славян в Европі? Професор гадає, що ні; він потішається, що політична і культурна ґеґемонія залежить не від кількости, але від якости. Як і лишає гордому німцеві (а не лишає вченому) автор кінчає свою книжку похвальним гимном у честь „найліпшої ґерманської раси", що займає в Европі, хоча її відсоток постійно маліє.

Батьки і діти під Прапор „Просвіти"!

Вартість столиць світа.

Англієць Л. Форест зацікавився питанням, кілько коштує чи вартує кожна із великих столиць світа. Цікаві дані про те він оголосив в обширній книжці. І так показалося, що найдорожчим містом світа є **Ню Йорк**, який варта 30 міліярдів долярів. Самі тільки хмародери з внутрішнім майном вартують 1,5 міліярда долярів. **Льондон** — вартний 26 міліярдів дол. На його вартість складаються на основі оцінки скарбового уряду такі позиції: земля — 5,5 міліярда дол., меблі приватних домів — 2 міліярди дол., музеї 1,5 м. д., бібліотеки, лябораторії і наукові заведення 1,5 м. д., підземна залізниця, автобуси, трамваї 2,5 м. д., залізничі двірці, пристані, електрівні, ґазівні, і водопроводи 1,5 м. д., телеграфічні, телефонічні та радієві уладження і летунські майдани 1 м. д., фабрики і варштати 3,5 м. д., канали, мости і тунелі 1 м. д., товари 40 тис. склепів і складів 3 м. д. **Париж** є значно дешевший від Льондону. Він варт „тільки" 11 міліярдів долярів. З того сам Лювр зі своїми скарбами мистецтва варта 3 міліярди дол. **Берлін** вартує на основі обчислень автора 10 міліярдів дол., Відень 6,5 м. д., Рим 3,5 м. д.

Загальна вартість тих шести найдорожчих столиць світу рівна 87 міліярдів долярів.

У звязку з тими казковими та астрономічними цифрами, що вказують на вартість скарбів нагромаджених у тих найбільших центрах культури та цивілізації людини на землі, насуваєтьтся мелянхолійна гадка про те, що з другої сторони вистане одногодинної бомбової атаки воєнних ворожих літаків, щоб кожний з тих центрів культури, цивілізації та його безмірні багатства знищити у порох.

—о—

Всячина зі світа.

КАРЛИКИ.

Як це досі устійнили — на світі живе тепер коло 1 тисячі карликів. У самих тільки Злучених Державах живе 350 тих маленьких людей. Карлики звичайно родяться як зовсім нормальні новородки і ростуть правильно до пятого року життя, і щойно потім перестають рости у височінь, затримавшись на рості пятилітньої дитини. Зате діти з подружжя карликів-родичів бувають звичайного росту; одначе такі подружжа звичайно бувають бездітні.

СВІТЛО В АТМОСФЕРУ.

Французькі та чеські вчені поставили собі за ціль прослідити нашу атмосферу до висоти 60 км. вгору. У тій цілі хочуть освітлити такий простір ґіґантичним рефлектором і навіть уже його приготовляють. Сила світла будованого рефлектора буде рівна 300.000 свічок. Перші досліди перепроваджуватимуть в Піренейських горах.

ЖІНКА ЗМІНЯЄТЬСЯ.

Один анґлійський лікар переводив пять років докладні поміри росту жінок. У висліді він ствердив, що нинішні жінки мають тенденцію до щораз-то нижчого росту.

У 1933 р. високість міс Европи була на 5 п більша, ніж у 1938 р. Пересічний тип жінки змен шався на основі дослідів цього лікаря кожного року на 1 цм. Інші зміни в будові тіла жінки обіймають збільшення обему жіночого тіла у тім часі обвід грудей та бедер у жінок зріс на 3 цм., що є доказом, що розвиток форм жіночого тіла йде у напрямі збільшення жіночости. Рівночасно збільшилися жіночі стопи через що прийшло до збільшення розмірів жіночих черевиків пересічно на пів числа.

АВТА І ЛЮДИ.

Найбільше число авт у відношенні до числа населення є у Злучених Державах (1 авто на 5 мешканців), найменше в Китаю (1 а. на 21.000 мешканців).

ЖИТТЯ ЛЬВА.

Лев у неволі доживає 25 років, а слон до 100. На свободі оба ті звірі живуть значно довше.

Сторінка без політики.

Значіння радія в летунстві.

Значіння радія в летунстві величезне. Цього ніхто навіть не береться оспорювати. Адже важко собі сьогодні уявити, щоб при теперішньому стані летунської техніки, при величезній швидкості літаків, яка доходить до 750 км. на годину, щоб при висоті к. 16.000 м. можна було літати, не знаючи в кожному менті положення апарату.

Положення літака мусить перш усього знати летун, який часто летить у хмарах серед мряки та зовсім не видить землі; положення літака мусить теж знати звязкова служба на летовищах, якій летун подає радіом всі свої замітки та інформації і сам такі інформації з летунського майдану дістає.

Кожний літак має кілька родів чердакових станцій. Найважніша з них — це кореспонденційна радіовисильня, якої завданням — удержувати постійний звязок літака з летунськими пристанями. Одночасно вона дає змогу пристаневим станціям виконувати гоніометричні поміри літака. Висильні тих станцій мають засяг до 6.000 км. і працюють вони на устійнених міжнароднім порозумінням хвилях у засягу середніх хвиль.

Досі працюють ще на деяких літаках слабші висильні, що мають засяг до 250 км. Тепер вимінюють їх на сильніші, які теж працюють на коротких хвилях, завдяки чому можуть порозумітись з материньою пристанею навіть на віддаль кількох тисяч кільометрів.

Другою із черги важною чердаковою радіостацією є гоніометрична станція, з оборотною рамовою антеною, яка пристосована теж до виконування функції радіокомпасу і яка теж служить допомічно в навігаційних цілях на трасі.

Вкінці літаки мають ще приймальні короткохвильні радіостації, які співпрацюють з летунськими ліхтарнями до сліпого причалювання, значить, служать до навігації у прилетовищевій полосі.

Крім тих засадничих радіостацій уводять тепер дублювання кореспонденційної радіовисильні на випадок її ушкодження підчас перелету та інсталюють слабі станції, нескладної будови з незалежним посилюванням.

В Америці 85% летів відбувається при допомозі чердакових приладів та радія. Що 20 хвилин земля інформує летуна про положення його літака. Та американцям ще й того мало. В найближчій будучности вони хочуть перейти до 10-хвилинних перерв в інформаціях.

На землі містяться світляні та радіові ліхтарні. Світляні ліхтарні дають летунові змогу орієнтуватися підчас нічних летів. Радіові ліхтарні облекшують орієнтацію в леті серед мряки й понад хмарами, коли не видно землі.

Цілі Злучені Держави перехрещують ланцюги радіових ліхтарень міністерства торговлі Зл. Д. Північної Америки. Ті ліхтарні містяться на головних летунських шляхах.

Навіть найслабша ворожість та найгустіша мряка не становлять тепер перешкоди у причалюванні та в летах.

Роля радія підчас воєнних акцій просто неоцінена. Важко собі сьогодні навіть уявити, щоб можна було перевести якийнебудь обстріл артилерії, кермованої при допомозі радія з літака, щоб міг відбутися наступ повзів, щоб ріжні частини війська могли переводити боєві акції без радія.

У цивільнім летунстві радіо грає не меншу ролю, як у військовім летунстві. Величезні летунські шляхи, що опоясують земну кулю, перелети над океанами, височезними горами, лети вдень і вночі, при кожній погоді — булиб рішуче неможливі.

Якщо нині роля радія домінує, то в майбутньому, при величезнім розвитку радіової техніки, радіо буде найважнішою та найконечнішою складовою частиною летунського уладження.

Вже сьогодні, т. зв. „сліпий" летун може виконувати працю живого летуна. Завтра можемо почути, що сліпий бомбовик кидає бомби, що сліпа торпеда затопила корабель і т. д.

Кожний день може нам принести нові здобутки в розвитку радіофонії, яка може в майбутньому зовсім перемінити структуру нашого життя.

Лещетарство на соснових шпильках.

Кожний, хто опиниться в околиці полуднево-французького прибережного міста Аркашон, не схоче повірити, що лещетарство в океанічному кліматі взагалі можливе. І справді снігу в тій околиці майже нема, зате є там багато соснових шпильок і того вистачає.

Минулого року спробував один французький спортовець на прізвище Бляншı їздити на дошках по соснових шпильках. Він вистелив на поляні серед великих шпилькових лісів к. Аркашону справжній килим з облетілих шпильок. Той підклад виявився особливо придатний до їзди на лещатах і Бляншı запросив туди на пробу ще інших спортовців. Прихильників нового „шпилькового" лещетарства стало чимраз більше прибувати. Головна прикмета шпильок, що ставить їх вище від снігу, це те, що вони не підпадають змінам температури і що їх можна використовувати цілий рік.

Тому, що пора року не грає в цьому новому спорті ніякої ролі, прихильники „шпилькового" лещетарства створили саме у травні, коли сонце починає найбільше припікати, спортовий клюб, який під цю пору має вже 300 членів. Організатори збудували зїзд, довгий на 200 м. зі спадом 50 м. Оподалік зїзду зладили площу до вправ. На тих уладженнях члени пильно вправляють новий спорт під доглядом свого вчителя. Недавно відбулися на тих оригінальних лещетарських теренах змагання з участю великої кількости цікавих глядачів. На шпильках переведено кілька показових вправ. Інструктор „шпилькових" лещетарів Франсуа Віньоль відважився навіть на кілька скоків; він осягнув 25 м., що на такому оригінальному терені слід уважати великим успіхом. Цікаве, що за прикладом аркашонців ідуть теж спортовці інших околиць, в яких нема відповідних лещетарських умовин. Цікавляться „шпильковими" теренами навіть і там, де є терени, але лиш короткий час у році. Там шпильок уживають до будови тренінґових лещетарських теренів.

Теж оригінальна розводова причина.

Суд у Торіно розглядав недавно справу якоїсь Аїди Говерндторе, яку обвинувачували в тому, що вона покинула свого мужа.

Молода пара повінчалася свого часу з любови, жила довший час прикладно і здавалося, що ніщо не скаламутить подружнього щастя. Раптом Аїда покинула свого чоловіка, який на її неоправданий відхід не хотів погодитися. Він подав жінку до суду й домагався, щоб суд засудив її на поворот. Та п-і Аїда не хотіла так легко піддаватися та подала причини, що на її думку оправдували втечу від мужа. Вона покинула мужа тому, що він став урядовцем похоронного заведення. Внаслідок того її переслідували жахливі сни. Вона бачила у снах лиш домовини із трупами, зі сну виривали її привиди кістяків.

Тому, що п-і Аїда далі впиралася, що не вернеться до мужа, суд мусів її покарати. Кара випала доволі лагідно, бо їй присудили лиш 1.000 лірів грииви, якщо до визначеного речинця вона не змінить своєї постанови.

Дивні випадки.

У ріжних краях та ріжним людям траплялися нещасні випадки, що коштували людське життя, або в найліпшому випадку кінчилися важкими ранами.

Джо Касіді, власник фарми у стейті Онтаріо сидів собі одного дня спокійно на порозі своєї фарми, вдоволений із цілого світа та курив файку. Раптом експльозія файки вирвала його з приємної дрімоти. У своїй розгубленості він встромив до файки разом із тютюном крісовий набій. Наслідки тієї розгублености були такі, що Касіді стратив не лиш улюблену файку, але і пять зубів. При тому він зазнав ще болючі рани. До того сусіди взяли Касіда на сміх, що його найбільше боліло.

Машиніст Вілієм Піль із Капшталу стратив унаслідок упадку з колеса змисл смаку та нюху. Від тієї пори всі страви видавалися йому гіркі, на чому потерпіло його здоровля. Суд присудив йому доволі велике відшкодування, що мусів йому заплатити автомобіліст, який Піля автом струнув з роверу.

У Гавані на Кубі майже кожна сімя має пса. Пси постійно кусають поштарів, які через те дуже часто нездатні до служби. Тепер вмішалася до того влада. Поштарі зголошують усіх собак, що їм заходять дорогу, коли вони входять до якогось дому. Таких власників домів, що мають псів будуть карати на будуче й тоді навіть, якби нічого грізного не трапилося. Влада сподіється, що таким чином удасться їй оберегти листарів на будуче від нещасних випадків.

„Червоні" виновники.

Не йде тут про ріжношерстних червоних, що ми їх аж надто добре знаємо в Европі. Хоч несодин із тих виновників, що ми про них будемо тут писати міг би справді бути комуністом, то кара впадає на нього не за політичні переконання, але за комунікаційні промахи.

Ціла справа виглядає так: Мексиканська влада попала на оригінальну думку боротьби з поширеними там нещасними автомобільними випадками, що їх спричинюють фіри та взагалі кінні поїзди та ровериcти, що не стосуються до приписів колового руху.

Авто, яке натрапить на своїм шляху неслухняного візника або наколесника, який їде серединою дороги, або не вступається на відповідний сигнал, випускає на нього з рури приміщеної зпереду і зі заду авта червону рідину, яка розпилюючися під сильним тиском, вїдається в одяг візника та до возу.

Поліційні стежі на мотоциклях, які курсують у півгодинних відступах по мексиканських шляхах, виловлюють „назначених" візників і накладають на них високі кари.

Завдяки тому дотепному винаходові кількість випадків на мексиканських дорогах зменшилася в жовтні ц. р. на 60 проц.

—o—

Легкий спосіб, як заробити великі гроші.

В багатьох американських часописах появилися недавно оголошення, в яких автор тих оголошень пропонує всім, що хочуть швидко збагатитися, щоб вони прислали йому по долярові, за що дістануть добрі, успішні інформації.

Дотепний американець дістав таким способом за короткий час 29.000 долярів, коли кошти оголошень та листування було всього 4.000 дол. Значить, дотепний американець заробив на чисто 25.000 долярів. Кожному, хто зголосився у звязку з часописним оголошенням, вислав він негайно лист із короткою радою: „Робіть те саме, що я".

Новий контингент адвокатів та аплікантів.

Міністер справедливости Грабовський подав до відома Начальній Адвокатській Раді висоту контингенту нових адвокатів та адвокатських аплікантів для поодиноких окружних палат на терені цілої Польщі. Отже до 15. січня 1939. р. зможе вписатись на листу адвокатів 63-ох нових адвокатів і 22 нових адвокатських аплікантів. Найбільше нових адвокатів впише на листу варшавська адвокатська палата, бо аж 33-ох і 5-ох адвокатських аплікантів.

Згідно зі становищем адвокатської ради у Львові адвокатська палата залишиться зовсім без контингенту. У віленській, люблинській, познанській і катовицькій палаті впишуть від 3-ох до 6-ох нових адвокатів і таку саму кількість адвокатських аплікантів.

Окружні адвокатські ради зійдуться ще цього тижня на засідання, щоб устійнити прізвища кандидатів, які мають бути вписані на адвокатські листи.

Новий польський протест у Празі.

У вівторок польський шарже д' аффер у Празі відвідав мін. Хвальковського та зложив протест проти того, що чехи знищили таблицю на польськім консуляті в Йоравській Остраві.

ПО КОЖНОМУ ЗАМАХУ НА ШЛЕСЬКУ З ПОЛЬЩІ ВИДАЛЯТЬ 100 ЧЕХІВ.

Як подає польська преса, польська влада рішена видалити по 100 чехів за кожним разом, якби трапився якийсь чеський замах. Цим способом хотять привернути лад на карвінськім пограниччі. Минулої ночі не трапився ніякий інцидент

Під проводом Українського Гігієнічного Т-ва станьмо всі разом, як його члени, до боротьби з найбільшою суспільною хворобою нашого народу — туберкульозою!

З польської преси.

„Політика" про білоруську проблему в Польщі

„Двацятьліття польської державности на її східних землях — це двацятьліття експериментів в области національної політики взагалі, а у відношенні до білорусинів зокрема" — такими словами попереджує п. С. Вислоух свою статтю про білоруську проблему („Звязати громадянина з державою") у варшавській „Політиці" (ч. 29. з 25. грудня) і констатує так речі:

Польський уряд ніколи не спромігся на якийсь більш передуманий плян білоруської політики. Центральна влада обмежувалась на полагоджуванні „кавалків", а в льокальних урядах в области національної політики панував цілковитий хаос. „Кожний з льокальних достойників провадив національну політику на власну руку, — пише п. Вислоух дослівно — почуваючись у своєму переконанні до святої місії „роблення Польщі" на „своїй" території. Східні землі розпались через те на низку ріжноступневих програм національної політики, яка відповідала поглядам кожночасного „володаря".

Очевидно в таких умовинах було зайве й навіть шкідливе просліджування досвідів попередніх років і нічо дивного, що не зважаючи на двацятьлітнє істнування незалежної Польщі нема ніякої глибшої літератури предмету, ніхто не завдав собі труду глибшої аналізи проблеми, оцінки сил, намічення шляхів та метод, якими малаб посуватись послідовна й витревала державна політика супроти білорусинів.

„Небавком — іронізує п. Вислоух — прийдеться нам звернутися з просьбою за матеріялами до наших сусідів з Заходу, які від довшого часу пильно стежать за національними відносинами в Польщі, не виключаючи, очевидно, й білоруської справи".

Міжтим у свідомости польських політичних керівників білоруська проблема наче зникла. Просто сказали собі, що білорусинів у Польщі нема й тому нема ніякої „білоруської проблеми". А що таке твердження не найшло якогось урядового заперечення, то теза про неістнування білорусинів у Польщі є найбільше впливова й популярна

Не зважаючи на такий ідилічний настрій офіціяльної опінії — п. Вислоух є іншої думки в білоруській справі і свій погляд спирає на фактичному стані річей. А цей стан річей такий, що більшість білоруського народу в Польщі, зокремаж її православна частина, десятками років залежна від російської церкви й народньої школи, втратила культурний звязок з місцевим литовсько-польським елементом, який мала перед розборами Польщі. Щоби проломити недовіря більшости білорусинів до всього що польське та приєднати симпатії широких білоруських мас для польської державної ідеї — на думку п. Вислоуха — треба добре діючого державного апарату, особливож розумних льокальних урядів. та ідейного, пройнятого своєю місією народнього вчительства. У світлі двацятьлітнього досвіду польської державної практики можна ствердити — заявляє п. Вислоух, — що навіть такого важного чинника, яким є народнє вчительство, не використано на Білоруси.

Наслідком централізації адміністраційний персонал на східних землях Польщі є чужий для місцевого, зокрема білоруського населення. Місцевий білоруський елемент, що впряжений в державну адміністрацію почувавсяб до співвідповідальности за долю держави, усунено в тінь.

ГАНС НЮХТЕРН.

Скрипач.

(Докінчення).

Намісник поклав руку на легко відкрите рамя біля себе.

— Вибач на хвилинку. Маю діло.

І вийшов з льожі з приязним усміхом.

Посильний заніс картку до мистецької кімнати. Скрипач вийшов назустріч.

— Невже маю честь із самим екселенціею? Цього я не міг би був ніяк сподіватися!

І знову пересіклися передетю погляди мужчин. Крісло, що його подав мистець, граф відсунув набік, став коло нього і спер легко руку на його поруччя.

— Дякую, мені краще вже стояти. Я тільки бажав вам особисто висказати мій подив.

Паґаніні уклонився і знову мигнув глум у худій постаті, як на підвищенні. Але лице графа не затремтіло, тільки дивний блиск зявився в очах.

— Коли поїдете далі, маєстро?

Скрипач анизнув нерішуче руками, начеб дякував і бавився аркушем паперу, що його мав у руках.

— Не знаю ще.... Але тут мені дуже добре, екселенціє.

Граф моргнув:

— Я собі так гадаю. Та я тільки питаюся, бо чую, що ви зараз по концерті віdїжджаєте кудись.

У Паґаніні погас усміх на вустах.

— Ні, я про те не думаю. Тай чого-ж би?

Намісник сперся на крісло.

— Але-ж я знаю!

— Звідкіля?

— Бо саме для цьогож я дав тепер наказ.

— Але-ж, пане графе!

Скрипач випростувався у всю свою патикувату, худу височінь. Намісник зустрів спокійно його шалений погляд.

— Чого бажаєте собі, маєстро?

— Не розумію вас, екселенціє. Що те все значить?

— То значить, що надворі, перед дверями жде на вас агент, що вас має відставити до границі.

Паґаніні спалахнув.

— Що це значить?

— Це значить, що ви дуже добре граєте. Але для мене за добре. Більше вам не потребую виясняти.

Намісник уклонився коротко і чемно. Але гнів мистця кипів і він заступив йому дорогу.

— Але я мушу зажадати на свій гонорар!

— За те вже подбають.

— А як я впруся?..

— Тоді вас приневолять!

Паґаніні був несамовитий в обличчі холодного супокою намісника. Його руки скакали в повітрі. А з салі доходив все новий радісний шум тих, що ждали.

— Екселенціє, а що буде, коли я таки спротивлюся цьому? Щоб я знову вийшов на підвищення, цього не можете мені заборонити, а коли я там заявлю, що мушу забиратися тай ще тому... бо панові графові так хочеться і тому що він...

У лиці графа, що ще ніяк не було старе, пробивалось щось, що він скривав і здалював. Він підняв руку.

— Прошу спокійно!

Паґаніні випрямився ще вище і в його очах закипіла перемога.

— І коли я все те скажу, то що тоді, екселенціє?

Намісник сягнув легко до грудей і витягнув портфель. Скрипак поступився глимливо назад.

— Ой, екселенціє, мене не підкупите! А що далі?...

Він прошепотів ці слова. Тоді граф витягнув щось поволі з портфелю.

— Тоді маю тут гончий лист за одним таким, що зветься Льоренцо Паґаніні, який утік із галери, де був присуджений за вбивство.

Скрипач подався взад і поблід, наче тоуп. Руками хватав поза себе і шукав оперття. Його лице посіріло. Ціла його постать стала корчитись, примарно заломана.

— О, Пресвята Діво — хтож вам це сказав?

— Ваша гра, маєстро! Так грає той, що має поза собою чорне минуле. А що більше знати, то вже вказує мені власне життя. Я розумію́ся на тих демонах, що в грудях живуть

Коротка боротьба вимагала рішення

— Отже виїджаєте?

— Так! — вдавив охриплу відповідь

— Коли?

— Після концерту.

Граф сквітувався легким усміхом. Глибокий поклін відчинив намісникові двері. Здлива, безсила лють затиснула за ним надгогін кулаки. Із салі вдирався щораз сильніше радісний шум людської маси, що там нетерпеливо ждала.

* * *

Намісник схилився до руки своєї дружини. Вона глянула йому глибоко в очі.

— Ти не довго барився, а таки мені бракувало тебе.

Він усміхнувся і його тверде лице легко оживало від тепла.

— Чи тепер тобі краще?

Вона кивнула головою й глянула до нього вгору.

— Ти дуже добрий.

Глибокий віддих напружив його груди.

— То тільки так здається. Чоловік тільки старається за те, чого він не бажає втратити.

Вона погладила легесенько його рамя.

— Поправді, я перетомилася. Ходімо!..

Намісник подав їй рамя.

Довкола зашуміли оплески наглою бурею. Скрипач вийшов на підвищення. Він видавався ще сірішим, ще безкровнішим, як раніше. Очі тікали кудись у світ понад масу людей. Один погляд заблукався коло порожньої льожі. Тоді в ратунку схопив скрипку одним рухом до підборіддя й потиснув смик.

І Ніколо Паґаніні грав...

Переклав м. ч. м.

„А відсування молодої білоруської інтелігенції від можливости праці, яка відповідає її здібностям, творить на селі найбільш незадоволений елемент" — з горечю завважує п. Вислоух.

На психіку широких білоруських мас діють у великій мірі також жахливі господарські відносини. Низька рільна культура, недостача більших промислових варстатів, аграрне перелюднення, зростаюча все більше нужда, а до того всього ріжнородні податки — те все викликує — пише п. Вислоух — невдоволення з істнуючого стану річей, зневіру в краще майбутнє й занік енергії в боротьбі за краще завтра.

Такий або інакший стан господарських відносин рішає в дуже багатьох випадках про позитивне чи негативне становище населення до польської державности — також на Білоруси.

Одначе — заявляє п. Вислоух — треба тямити про ще одну засадничу справу: **білоруська проблема в Польщі виходить поза межі польської держави.** Риський кордон, як це ствердили знавці справи, не в силі відокремити західної частини Білоруси від східної. Кожне явище в одній частині країни має свій резонанс у другій. Совіти це зрозуміли добре. В недоцінюванні цієї справи лежить засаднича ошибка польських націоналістичних кол. Польсько-московська ривалізація „за душі" на білоруських землях це факт, якого не можна змінити.

Кожна на здорових основах побудована національна політика супроти білорусинів у Польщі мусить рахуватись — кінчить п. Вислоух — з усіми елементами, які складаються на цілообраз білоруського життя. Тільки докладно пізнавши всі болячки й потреби білоруських мас, можна взятись до здвигнення пляну дій, який треба потім виконувати методично, консеквентно й витревало на те, щоб досягти основний постулят польської державної політики на східних землях: побороти недовіря й позискати симпатії в широких масах білоруського народу для польської державної ідеї".

Як в усіх справах, що заторкають проблеми непольських народів, так теж і в білоруській справі мабуть доведеться п. Вислоухові бути „пророком в пустині" серед своєї суспільности. Раз рішено, що білоруської проблеми в Польщі „нема", то значить її нема і всякі спроби довести, що вона таки є, хочби їх робили навіть на сторінках такого емінентного польсько-державницького органу, як варшавська „Політика", засуджені бути ластівкою серед зими.

ПАНАМЕРИКАНСЬКА КОНФЕРЕНЦІЯ ПОКІНЧИЛАСЯ.

Панамериканська конференція в Лімі закінчилась учора відчитанням протоколу, в якому стверджено, що конференція здійснила всі намічені завдання, а саме:

1) скріпила традиційні звязки між американськими республиками.

2) дала початок новим звязкам солідарности для спільної охорони перед внутрішньо-американською війною та перед загрозою американського контингенту ззовні.

Державний підсекретар Веллес також вповні вдоволений вислідом конференції.

У СІЧНІ ПРИЇДЕ ДО ВАРШАВИ РІБЕНТРОП. У ЛЮТІМ — ЧЯНО.

Авас довідується з добре поінформованих льондонських джерел, що в половині січня приїде з офіційною візитою до Варшави мін. Рібентроп, у половині лютого — мін. Чяно. Ходять поголоски, що з цими відвідинами має звязок теперішня поїздка мін. Бека на Рівієру.

Чи у Вашому повіті та у вашій громаді відбувається уже домашне навчання неписьменних? Таким навчанням повинні зайнятися всі філії та читальні „Просвіти" й окремі свідомі громадяни. Для тієї мети видала „Просвіта" дуже цікавий буквар із читанкою „ДО СОНЦЯ", що коштує всього 50 сот.

НОВИНКИ.

— Косметичний Кабінет „DISTINCTION" **перенесений на вул. Сикстуську ч. 14, I. пов.** Поширений і вивінуваний кабінет з останніми засягами техніки і знання дорівнює він тепер европейським заведенням. 3058 1—10

— **З найкращих** шкірок футро — поручає і виконує у нас тільки Юліян Глушевський — рік оснув. 1928 — Львів, пл. Капітульна 3. I пов., телефон 254-46. 2500 120-0

— **„Свят-вечірні й різдвяні страви".** Книжка на часі! 80 сот., порто 25 сот. В книгарнях і в „Новій Бібліотеці" Львів, Копцова 4. 2996 -7

— **Рибу** на свята купуйте всі у відомій фірмі інж. Б. Попович, Львів, Руська 16, тел. 105-05. Вибір великий. Ціни ринкові. Частина зиску Рідній Школі. 3051 1-3

— **А коли засвітите ялинку,** не забувайте, що найбільш ефектовну світлину зробите тільки на найкращому панхроматичному фото-матеріялі „АҐФА". — Дістанете в єдиній українській фотокрамниці Екомп, Львів, ул. Сикстуська 29, тел. 203-30. 1639 1—?

— **Як будете** сьогодні у крамниці „Народної Торговлі", кооперативі, Маслосоюзі або іншій українській крамниці, памятайте купити порошки до печива, ванілін, цукор та олійки „Ароза" — конечні при приладженні святочного печива.

— **Виділ Т-ва „Український Сирітський Захист" в Стрию** складає оцим щиросердечну подяку П. Т. Жертводавцям, які на святого Миколая поділили щедрими подарками дітей-сиротят, приміщених у нашому Захисті, а саме П. Т. фірмам: „Фортуна Нова", „Бранка", Зоря, В-ву „Новий Час", Ґурґуль, Франка, Суспільний Промисл та Союз Кооператив у Стрию. 3053

— **В Українськім Лікарськім Товаристві** чергові сходини членів у пятницю 30. грудня 1938 в год. 7 ввечір у власній домівці. На сходинах д-р Маркіян Дзерович матиме виклад п. н. „Найчастіші помилкові діягностичні засновки при висиланні лікуванців до кліматичних місцевостей".

— **Слідчим суддею** для надзвичайних справ при львівськім апеляційнім суді призначив міністр справедливости д-ра Стефана Цісла, який був дотепер суддею окружного суду у Львові.

— **Півгодинний окупаційний страйк** уладили робітники лисинецької фабрики дріжджей на знак протесту проти дріжджевого картелю, що задумує замкнути лисинецьку фабрику. У вівторок 27. ц. м. передполуднем приїхав уже до лисинецької фабрики новий директор інж. Богданович, якого призначила управа дріжджевого картелю. Тому, що він не дав конкретної відповіди делеґації робітників у справі плянів дріжджевого картелю щодо лисинецької фабрики — робітники рішили боротись усіми засобами проти замкнення цієї фабрики.

— **Проти мовних законів і шкільних плебісцитів.** У Коломиї відбулося заходом ОЗН віче при участи 150 осіб, на якім промовці домагались кредитів для польського ремесла і торговлі, закладання нових промислових і торговельних станиць та взагалі змінення польського „стану посідання". Вкінці присутні на вічу домагались зміни мовного закону і скасування шкільних плебісцитів. („Всхуд").

— **Зміна на становищі тернопільського віцевоєводи.** Староста в Рівнім Б. Роґовський, який був давніше шефом безпеки у львівському воєвідському уряді, призначений віцевоєводою в Тернополі. Дотеперішній віцевоєвода Гіполіт Непокульчицький перейшов до Тернополя на становище старости.

— **Львівська хроніка.** У середу 28. ц. м. рано таксівка віхала на хідник при вул. Сапіги і розторощила зовсім ногу 29-літньому Ст. Вентикові, який був недалеко ліхтарні. — Музика Г. Очерет повідомив поліцію, що в каварні при пл. Марійській невідомий злодій вкрав йому з гардероби плащ і капелюх, вартости 300 зол. — 20-літній Я. Ямрозік (вул. Бляхарська ч. 12) намагався скінчити самогубством ликнувши 12 „когутиків" і три аспірини. Його відвезли до шпиталю.

— **Пожежа замку кн. Радивилів у Несвіжі.** В суботу 24. ц. м. вибухла пожежа в лівім крилі старинного замку кн. Радивилів у Несвіжі. Пожежа ширилась дуже швидко і загрожувала цілому замкові. По кількагодинній ратунковій акції пожежних сторожей з поблизьких містечок і військового відділу вдалося пожежу зліквідувати. Згоріла зовсім т. зв. королівська саля, частина даху і підлоги та суфіти суміжних кімнат. Стопилось теж багато мідяної бляхи, якою покритий дах замку. Пожежа повстала підчас неприсутности кн. Радивилів, які традиційним звичаєм виїхали з гістьми на полювання в доокличні ліси, з якого вернулись самоходами саме підчас пожежі лівого крила замку. Причина пожежі невідома. Шкоди дуже великі.

— **Краєва хроніка.** В лісі між Законарями і Підлісям поліція арештувала 26. ц. м. Антона Соколовського, який недавно втік з вязниці в Золочеві. Поліція знайшла при ньому 75 зол. і запас білля. Трьох його товаришів, за якими шукає поліція встигли втекти. — На гаєвого Павла Зборовського з Польської Волі, пов. Товмач, який вертався до дому, напав невідомий напасник і побив його по голові так, що він утратив свідомість. Напасник утік з торбою і револьвером гаєвого. По дорозі кинув торбу, а револьвер забрав зі собою. — Поліція арештувала велокиту Миколу Люлюка з Лавочиць, пов. Жидачів, який зайшов до Анни Балачкової в Бабухові і представившись за поліційного агента, перевів ревізію, шукаючи за сахариною.

— **Вбивство під костелом.** На польський святвечір вийшов з костела у Ґлойніках пов. Тарнів 21-літній Я. Целя. Біля костела напали на нього три парубки і так важко його побили, що Целя помер. Поліція арештувала вбивників.

— **„Прагер Беобахтер" замість двох німецьких щоденників.** Від 1. січня 1939. р. буде виходити у Празі німецький щоденник „Прагер Беобахтер" на місце дотеперішніх двох німецьких щоденників у Празі, а саме: „Прагер Пресе" і „Прагер Таґеблятт". Одночасно з днем 31. грудня ц. р. перестає виходити по 111 роках німецький часопис у Празі „Богемія".

— **Сибірські морози** даються сильно в знаки населенню СССР. У вівторок рано мороз у Москві дійшов до 53-ох ступнів Цельзія. Населення більших міст находиться в розпачливім положенні, бо не має теплого одягу й не може купити вугілля. Жертвою морозу в СССР впало коло 10 тисяч людей.

— **Залізнича катастрофа у Франції.** Поспішний поїзд Париж-Кале наїхав недалеко двірця Сен-Дені на порожній поїзд і дійшло до гвалтовного зудару. На щастя обійшлося без смертельних випадків, бо лише дві особи є легко ранені.

— **Спеціяльні права дає четверта дитина.** Батьки, які мають найменше четверо дітей до 21 р. життя на своєму утриманні, користають у Німеччині з 50% знижок у подорожі самоходами державної пошти і 50% знижок підчас [illegible] ної поворотної їзди. Одначе при купні білета мусить виказатись посвідкою, що мають численну родину.

— **Ріжні вісти.** Фінляндія вже сплатила свою [illegible] свій воєнний довг Злученим Державам. — Міська рада Парижа призначила півтора міліона франків на закупно вугілля для безробітних. — До Берліна приїхав проф. [illegible], начальник італійського „бюра расової політики" і відбув нараду з мін. Рібентропом. — [illegible] певні урядові [illegible] на 4 тижні [illegible] ний орган „Непсава" за гостру критику [illegible] мадярської політики уряду. — В [illegible] труп б. агента Г. П. У. [illegible] до японців і пропав на днях без сліду.

Що писало „Діло" 50 років тему.

Львів, 28. грудня 1888.

ФОРТИФІКАЦІЯ КАРПАТ.

З Букарешту повідомляють, що військова комісія під проводом полковника Крайнічеана, що займалася виготовленням пляну укріплень у Карпатах, представила вже свій проект міністерству війни до остаточного рішення. У цьому проекті йде про те, щоб при тих фортифікаціях, які вже віддавна є найголовнішою частиною цілої оборонної системи у краю, поставити менші укріплення, яких будова не вимагає довшого часу.

БАЛАМУЧЕННЯ ТЕМНОГО НАРОДУ В ГАЛИЧИНІ

стало просто спортом заграничних спекулянтів. Відомо, кілько то по краю увивається агентів, що заохочують людей до Америки, щоб тільки виексплуатувати їх у дорозі. Недавно знов якийсь німець Дрейер, здається з Амстердаму, видав відозву, що вербує 1200 охотників на якусь виправу до Африки. У відозві сказано, немов-то виправа стоїть під опікою цісаря Франц Йосифа, а в Льондоні зложені для охотників великі суми. Все це очевидно неправда.

ПРО РЕФОРМУ ПОЛЬСЬКОГО ПРАВОПИСУ

багато тепер пишуть у польській пресі. Велика частина учених поляків приходить до пересвідчення, що нинішній польський правопис не найкращий і конче потребує реформи, щоб його зробити простішим і лекшим до науки.

є зовсім здорові. Пані Кормек має тепер 53 роки і заявила репортерам, що хотілаб ще мати нових потомків.

— З другого поверха на подушки лімузини. В Парижі мешкав при вул. де Плянт ч. 36 Ернест Бардо, якого його сусіди вважали божевільним. І дійсно Бардо у приступі божевілля вискочив з вікна свого помешкання, з другого поверха, але мав велике щастя, бо впав на дах самоходу й опинився на мягоньких подушках лімузини. З радости хотів обцілувати власника самоходу, але зустрінувся з його нехіттю. Це так обурило до живого божевільного Бардо, що він вибив зуби власникові самоходу. Така то буває вдячність.

—o—

З кіна.

КІНО „КАСІНО“: „МАРІЯ АНТУАНЕТТА“.

Доля австрійської княжни Марії Антуанетти, доньки цісаря Франца I. і Марії Тереси, одруженої з пізнішим Людвиком XVI. належить до найбільше зворушливих у історії. Її чоловік дуже пересічний володар, занятий більше ловами і шлюсарством, ніж державними справами проявив тільки добру волю дати народові суспільні реформи, але не міг направити розхитаних фінансів і страшної загальної нужди. Марія Антуанетта не мала симпатії серед загалу як жінка і від першої хвилини мала ворогів на дворі, нехтуючи двірським церемоніялом; вона була марнотратна, а славна інтрига з нашийником наробила їй багато ворогів серед народу. На її боці стояли вороги суспільних реформ, вона скинула чільних діячів Турґота та Малерба і спротивилась завзято конституції та соціяльній реформі.

В основу фільми, яку зробили тепер в Америці на підставі славної монографії Стефана Цвайґа, лягли головно два моменти: відношення Марії Антуанетти до Людовика XVI. як його жінки та романтична історія з одним шведським ґрафом, в якому вона закохалась. Це кохання є головним мотивом, що проходить ліричною ноткою у найтяжчих хвилинах нещасливої королеви, яка мусить зєднувати собі серце байдужого їй і байдужого до неї чоловіка, боротись із впливами на дворі пані Дюбарі — всевладної протекторки старого короля — діда свого чоловіка і виминати цілу сітку інтриґ випряджених із зависти та плянів двірської камарилі. Американська фільма не входить у політичні причини нехіті французького двора та фр. народу до королеви і соціяльний бік революційних настроїв майже не відтворений. Уся увага зосереджена на Марії Антуанетті як нещасливій дуже талановитій та гарній жінці, що паде жертвою свого середовища і гине на ешафоті як шляхотна та горда людина.

Норма Шірер у головній ролі створила прегарний, симпатичний тип — ніжної, інтелігентної жінки, з романтичним поривом. Її чоловік був зразком добросердного ідіота, що дивним дивом ставав щораз більше симпатичний і навіть прихилював симпатію глядачів у передсмертних хвилинах. Тирон Павер як шведський граф дав постать, що гармонізувала з закоханою та шляхотною Антуанеттою. Слухачі мали нагоду плакати і занюхати дещо з запаху історичних куліс

— Велитенська лявіна снігу засипала фабрику в Шідані в середущій Японії. Підчас негайної ратункової акції вдалось виратувати 11 ранених робітників і 39 убитих. Під звалищами снігу залишилось ще 43 робітників. Ратункова акція стрічається з велитенськими труднощами внаслідок метелиці.

— Не вільно буде вживати... бриків. Гімназійна молодь дуже радо користується т. зв. „бриками“, щоб улекшити собі важку працю з перекладами творів старинних грецьких і римських клясиків. Боротьба професорів з „бриками“ майже безнадійна, бо ученики вживають їх далі не зважаючи на заборони своїх виховників. Тепер ґенеральну боротьбу з бриками започаткувало італійське міністерство освіти, яке хоче викорінити до тла цей традиційний звичай в італійських гімназіях. Італійське міністерство освіти заборонило вживати „бриків“, бо це не відповідає фашистівській ідеольоґії, що вимагає від учеників „витревалости і муравлиної праці“.

— Щаслива матір... 38-ох дітей. Американська преса майже щодня розписується про здоровля питенят Дійон з Канади. Неменший розголос придбала собі ірляндка Гарінґтон Кормек з Дальс у стейті Тексас, у жилах якої плине кров червоношкірих індіян. Підчас свого 38-літнього подружого життя привела вона на світ 38 дітей, з того пятьма наворотами двійнята, тричі трійнята та один раз четверенята. З цієї громадки дітей померло пятнацятеро, всі інші живуть та

Нові книжки й журнали.

КНИЖКИ.

D.r Julian Bohacevikyj: VERSUCH EINER ALLGEMEINEN HERLEITUNG DER SUMMENFORMEL ARITHMETISCHER PROGRESSIONEN BELIEBIGER ORDNUNG. (Separatabdruck). Sammelschrift der mathematisch-naturwissenschaftlich-ärztlichen Sektion der Sevcenko-Gesellschaft der Wissenschaften in Lwiw. Band XXXII Heft 1. Verlag der Sevcenko-Gesellschaft der Wissenschaften. Lwiw, 1937.

D.r Miron Korduba, professeur a l' université J. Pilsudski: **LA LITTERATURE HISTORIQUE SOVIETIQUE — UKRAINIENNE.** Compte rendu 1917—1931. Bulletin d' information des sciences historiques en Europe orientale. Varsovie, 1938.

дар. Ігора Стравінського, ПРАГА 15.15 Чеська клясична музика, 17.40 Гендлеві сонати на обой і форт., 19.25 Сальон. квартет, 20.00 Оп. музика, РАДІО ПАРІ 18.05 Камер. музика, 21.15 Пісні, 21.30 22.00 23.00 Симф. концерт, РАДІО РОМАНІЙ 18.15 Пісеньки вулиці, 19.40 Спів, реситаль, РИМ 19.20 Орх., 21.00 22.00 23.00 „Ле фіййя дель ре" ком. оп. Люальдія, СТОКГОЛЬМ 20.00 Симфонія ч. 2. Сібеліюса.

Пятниця, 30. грудня 1938.

БЕРЛІН 19.00 Квінтет, 19.45 Веч. гомін, 20.10 21.00 „Дар неба" комедія Лянге, БУДАПЕШТ 13.30 20.30 21.00 Орх., 18.30 Форт., 11.20 Хор, 22.45 Циг. музика, ВІДЕНЬ 12.00 Розр. концерт, 20.10 Вечір у давньому Відні, 20.55 Ораторія Нікодля, 22.30 Музика. ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 18.00 Розр. музика, 18.45 Сольо на тромбоні, 22.30 Тріо б-дур Моцарта, КЕНІГСБЕРГ 18.15 Орг. музика, пісні, ЛІОН 21.30 22.00 23.00 „Рамунчо" муз. ком. Ляльо, ЛЬОНДОН РЕДЖ. 19.00 „Міністрелі в Кентокі" муринська ревія, 21.00 Орх., спів, МІЛЯНО 17.00 18.00 Форт. реситаль Кл. Аро, 20.30 Популярна музика, 21.00 22.00 22.45 Розр. і танц. музика, ПРАГА 16.35 Квартет д-дур Дворжака, 18.15 Орх., 20.30 Серенада ес-дур Сука, 21.10 Фільм. концерт, РАДІО ПАРІ 18.05 19.15 Камер. муз., 21.15 Форт., РИМ 17.15 Танц. музика, 19.20 Розр. музика, 21.00 22.00 Оперетка, СТОКГОЛЬМ 17.05 Нар. мелодії, 18.00 19.00 Популярна музика, 21.15 Скрипка, форт.

Субота, 31. грудня 1938.

БЕРЛІН 20.10-24.00 Сильвестрова розр. програма, БІЛГОРОД 20.00 Дуети, БУДАПЕШТ 12.10 Циг. музика, ВІДЕНЬ 9.30 Для дітей, 15.40 Пісні і поезії, 19.30 Розр. музика, 20.00 24.00 Сильв. програма, ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 19.00 Новорічна промова мін. Геббельса, 19.25 Віденська орх., 21.00 22.00 Пісні, танки, марші, КЕЛЬН 19.30 20.00 21.00 „Невольник в Тиролю" оп. Целлера, МІЛЯНО 21.00 22.00 23.00 „Вертер" оп. Масснета, ПРАГА 19.15 20.00 „На зеленій левадоньці" оп. Венона, 22.00 Кабарет, РАДІО ПАРІ 19.15 Для дітей, 21.15 Пісні без слів Мендельсона, 21.30 Розр. програма, РИМ 17.15 Камер. музика, 21.00 22.00 „І діявол веде форесті" оп. Монтемірра, СТОКГОЛЬМ 19.30 Популярний концерт, 17.05 Вок. дуети.

Радіокутик.

АВДИЦІЇ ДЛЯ НІМЦІВ В КАРПАТСЬКІЙ УКРАЇНІ.

Словацький уряд віддав до розпорядження німців, які мешкають у Карпатській Україні, одну годину тижневої програми з їх радіостанції в Братиславі. Програму цих авдицій, які задавалитимуть кожну неділю, опрацюють самі німці з Карпатської України.

ЧЕСЬКА РАДІОВА ПРОГРАМА.

Чеське радіофонічне тов. вже від жовтня н. р. не висилає своєї програми до закордонних часописів. Радіофонічне тов. пояснює, що внутрішні і закордонні події, які не перестали діяти, спричинили поважні програмові зміни. В деякій мірі цьому родо в неупорядкованому у[illegible] чесько-словацьких програм відтепер виконання це становище основних радіостанцій до центрального уряду у Празі. Щойно за цьому тижні чесько-словацьке радіо має розсилати свій програмовий матеріял до закордонних радіових часописів.

ЦЕНЗУРА ББК.

Не можно англійське радіо не потурає у своїй програмі деталям ні вадливим спрямованим проти релігії, що моглиб вразити почування слухачів. Це становище ББК проведене в останньому часі у звязку з твором Коварда. З цього твору викинено не тільки всі гострі вислови, а також два натяки до катедри св. Павла та св. Письма. Однак така цензура відбилася дуже відємно на успіху слуховища, а тому ББК видало загальний розпорядок, щоб у майбутньому не переслухати відомих популярних висловів і фраз, якщо вони творять важний чинник драматичної експресії.

РАДІОВИЙ ПРИЙМАЧ У ТЕАТРІ.

У багатьох сучасних театральних виставах, став телефон необхідним реквізитом, а часто навіть поважним співактором. Подібну ролю починає відгравати радіовий приймач, який тепер творить частину нашого сучасного життя. Недавно в одній паризькій театральній премієрі радіовий приймач відограв поважну ролю в ході вистави.

БІРЖА

Львів, 28. грудня 1938

ГРОШІ.

Купно-продажа: Бельги бельг. 89.37—88.90 Долярн америк. 5.28.10—5.26.00. Доляри канад. 5.22.50—5.20.00. Фльорени гол. 287.80—286.55. Франки фр. 13.97—13.87 Франки шв. 119.70—119.75. Фунти анг. 24.80—24.60. Гульдени данц. 100.25—99.75 Корони чеськ. 13.75-10.40 Корони дун 10.70—10.75 Корони норв. 124.33—123.55 Корони шв. 125.60—126.60 Ліри італ 18.90—17.60 Марки фінлян. 10.93—10.70 Марки нім. срібні 91.00—85.00. Тель-Авів

Папери.

1 і пів проц. внут. 64.13—65.38 3 інв. 4 ем. 80.00 сері і 93.50 2 ем. 85.50 серія 91.60 5 конвер. 69.00 4 прем. дол. 42.75 4 консолід. 66.00—66.75

Акції.

Банк Польський 139.50 Цукор 37.00 Вугодь 35.00—35.00, Лільпоп 94.75—95.00 Островець 67.25, Стараховичі 46.75.

Тенденція сильніша

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ"

Львів, дня 28. грудня 1939

1 кг. масла десер. бльок без оп.	2.85 зол.
1 кг. масла бочков вкл. з опак.	2.90 зол.
молоко	17—18 сот.
1 кг. яєць	1.85—1.90 зол.

Тенденція на масло зниж[к]ова, на молоко слаба, на яйця вдержана.

Приписові почтові друки і книжки до вжитку часописів

якими може видавництво послуговуватися можна купити в Адміністрації „Діла" Львів, Ринок 10. Для провінції висилаємо за післяплатою.

Ціни: друків:

Zawiadomienie wysyłkowe
1 пр. 5 сот.

Gazetowa książka nadawcza
оправлена (120 картон) зол. 2.50
оправлена (200 картон) зол. 3.50

Książka rozsyłkowa
на 480 почт. урядів зол. 2.50
на 960 почт. урядів зол. 3.—

ЦІННИК ОГОЛОШЕНЬ У ЩОДЕННИКУ „ДІЛО".

Розмір часопису: 3 текстові шпальти і 4 оголошенєві шпальти.

1 мм. одношпальтовий або його місце в рубриці оголошень	зол. 0.55
1 мм. одношпальтовий в тексті і повідомл.	зол. 0.60
1 мм. одношпальтовий на першій сторінці	зол. 0.80

Дрібні оголошення від слова:

матримоніяльні і приват. кореспонденція по	зол. 0.15
купно, продаж, вклади і т. п.	зол. 0.10
шукаючі праці	зол. 0.05

слова товстим друком подвійно.

Остання сторінка 1/1	зол. 400.—
Остання сторінка 1/2	зол. 200.—
Остання сторінка 1/4	зол. 100.—
Остання сторінка 1/8	зол. 70.—

Redaktorzy: d-r Iwan Nimczuk, Iwan Kedryn-Rudnyćkyj Wydawca: Spółka Wyd. „Dilo", Lwów. Z drukarni S-ki Wyd. „Dilo", Lwów, Rynek 10.
Редактори: д-р Іван Німчук, Іван Кедрин-Рудницький. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок 10